

Nestan Kutivadze

ნესტან კუტივაძე

Akaki Tsereteli State University

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Georgia, Kutaisi

საქართველო, ქუთაისი

Critical Reflection of the Soviet Discourse in the Magazine „Mnatobi“ (1930s)

საბჭოთა დისკურსის კრიტიკული რეფლექსია ჟურნალ „მნათობში“ (1930-იანი წლები)

As a result of Russia's annexation and occupation in 1921, Georgia lost its 3-year independence, and in 1922 it became part of the Soviet Union. Bolshevization of the country began and it encompassed absolutely all aspects of social life. The cultural sphere was also subordinated to the state policy and communist ideology. The above-mentioned specificity of the management of the literary process by the Soviet authorities is thoroughly demonstrated by periodicals showing facts and events as well as reflections on them. In this regard, the magazine “Mnatobi” (Beacon) should be singled out. The issues of “Mnatobi” published in the 1930s clearly show the violent character of the Soviet ideological machine, the anti-human nature of Bolshevization, the falsity and utopianism of the worldview artificially forced on literature.

Keywords: Soviet ideology, literary canon, literary criticism

საკვანძო სიტყვები: საბჭოთა იდეოლოგია, ლიტერატურული კანონი, ლიტერატურული კრიტიკა

1921 წელს რუსეთის მიერ საქართველოს ანექსიისა და ოკუპაციის შედეგად ქვეყანამ დაკარგა 3-წლიანი დამოუკიდებლობა, 1922 წელს კი საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში აღმოჩნდა, რის შედეგადაც დაიწყო ქვეყნის ბოლშევიზაცია, რომელიც საზოგადოებრივი ყოფის აბსოლუტურად ყველა მხარეს მოიცავდა. სახელმწიფოებრივ პოლიტიკას, კომუნისტურ იდეოლოგიას დაექვემდებარა კულტურის სფეროც.

საბჭოთა იდეოლოგიის საფუძველზე ყალიბდებოდა ახალი ლიტერატურული კანონი, რომელიც განისაზღვრებოდა პროპაგანდისტული მიზნებით. გარდა იმისა, რომ ეს პროცესი ხელოვნური და ძალადობრივი იყო, იგი მთლიანად იმართებოდა სახელმწიფოს მიერ, რაშიც ერთ-ერთ მთავარი როლი ლიტერატურულ კრიტიკას ჰქონდა დაკისრებული. საბჭოთა კრიტიკული დისკურსის მთავარი კონცეპტები გახდა: მარქსისტული კრიტიკა, პროლეტარული მწერლობა, სოციალისტური რეალიზმი, საბჭოთა მწერალი, სალიტერატურო პოლიტიკა. ეს ტერმინები ლიტერატურული პროცესის არსის გამომხატველ უმთავრეს ცნებებად იქცა.

საბჭოთა ხელისუფლების მიერ ლიტერატურული პროცესის მართვის ზემოაღნიშნულ სპეციფიკას ზედმიწევნით აჩვენებს პერიოდიკა, რომელიც ასახავს როგორც ფაქტებსა და მოვლენებს, ისე მათზე რეფლექსიასაც. ამ მხრივ, უნდა გამოიყოს ჟურნალი „მნათობი“. გამოცემა დაარსდა 1924 წელს, როგორც ყოველთვიური სამხატვრო-სალიტერატურო და სამეცნიერო ჟურნალი, რომელიც მიზნად ისახავდა მეცნიერული და მარქსისტული ძალების მიერ ქართულ ენაზე მუშებისა და

გლახებისათვის მეცნიერული და მარქსისტული ცოდნის მიწოდებას (1, 1924). ამგვარად მოინიშნა საკმაოდ პოპულარული პერიოდული ორგანოს იდეოლოგიური ჩარჩო, რომელიც პოეტურად არაჩვეულებრივი სიზუსტით გამოითქვა გერმანელი პოეტის იოჰანეს ბეხერის პოემის „დიადი გეგმა“ ტიციან ტაბიძეულ თარგმანში: „პარტიამ მისცა ჩემს აზროვნებას / წესი, რიგი და მიმართულება“ (მნათობი, 1931, №4).

ადამიანების აზროვნებისათვის წესის, რიგისა და მიმართულების მიცემა საკმაოდ ტრაგიკული პროცესი აღმოჩნდა. „მნათობის“ პუბლიკაციები კარგად აჩვენებს ამ პროცესის მართულ, სისტემურ და კარგად გააზრებულ ხასიათს. „ლიტერატურის მეცნიერებისა“ და ლიტერატურული კრიტიკის შესახებ გამოქვეყნებულ თეორიულ-მეთოდოლოგიური ხასიათის წერილებში ფიქსირებულია სოციალისტური იდეოლოგიის, როგორც მეთოდოლოგიისა და მსოფლმხედველობის, იდეოლოგიური სიმტკიცის მხატვრული განსახოვნების, შემოქმედებით პრაქტიკაში საბჭოთა რეალობის რეცეფციის მოდელი. ეს იყო დახშული წრე, რომლის გარღვევა თითქმის შეუძლებელი ჩანს, გაბედულების ყოველგვარი გამოვლინება კი გმირობის ტოლფასია. თავისუფალი აზროვნების წინააღმდეგ მიმართული სულიერი და ფიზიკური ძალადობის მრავალწლიანი სასტიკი მექანიზმი სარკისებურად აირეკლა „მნათობმა“. ჟურნალი, რა თქმა უნდა, არ ყოფილა ერთადერთი, თუმცა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოცემა ნამდვილად იყო. ამ უკანასკნელის ფურცლებს შემორჩა იდეოლოგიური ზეწოლის, მწერალთა და კრიტიკოსთა წინააღმდეგობის, ჩაყოლის, დათმობის, ტოტალიტარული სახელმწიფოს დაუნდობლობის წინაშე პირისპირ მდგარი ადამიანების სისუსტის ფაქტები ყველაზე სისხლიან ათწლეულში.

1930-იანი წლების „მნათობის“ პუბლიკაციების მიხედვით, მხატვრული ლიტერატურის მეცნიერული შესწავლის ერთადერთ მეთოდოლოგიურ საფუძვლად ბაზისისა და ზედნაშენის მარქსისტული მიდგომა განისაზღვრა (ნატროშვილი, 1931, გვ. 179). მიჩნეულია, რომ ლიტერატურის ფაქტების სისტემატიზაცია ისტორიული მატერიალიზმის აქტუალური პრობლემების გათვალისწინებით უნდა ხდებოდეს და შეუძლებელია ლიტერატურის შესწავლა სოციალ-პოლიტიკური და იდეოლოგიური კონტექსტის გარეშე. ამ ეტაპის ისტორიული და იდეოლოგიური დისკურსი ილამქრებს ლევ ტროცკის მოსაზრების წინააღმდეგ, რომ „*მხატვრული შემოქმედების პროდუქტები, პირველ ყოვლისა, უნდა ფასდებოდნენ მისი საკუთარი კანონების, ე.ი. ხელოვნების კანონების მიხედვით*“ (ნატროშვილი, 1931, გვ. 179), რომ „*მარქსიზმი არ არის ხელოვნების მეთოდი*“ (ნატროშვილი, 1931, გვ. 179) და მარქსისტული ლიტერატურის მეცნიერების განვითარება შემდგარ ფაქტადაა აღიარებული.

ამ ჭრილში წინა პლანზეა წამოწეული „*მატერიალისტური დიალექტიკის რკინის კანონები, რომელნიც ჰეგელის იდეალისტური დიალექტიკის სრულ წინააღმდეგობას წარმოადგენენ, მთლიანათ და სავსებით ხსნიან ლიტერატურულ პროცესის კანონზომიერ ვითარებას*“ (ნატროშვილი, 1931, გვ. 180). რამდენადაც პროლეტარიატის იდეური ჰეგემონიის დამყარებისას მხატვრულ ლიტერატურას ერთ-ერთი წარმმართველი როლი აქვს მინიჭებული, უაღრესად დიდ მნიშვნელობას იძენს ობიექტისა და სუბიექტის ურთიერთმიმართების მსოფლმხედველობრივი საკითხი, რომელიც საზოგადოებრივ სფეროში ბაზისისა და ზედნაშენის დიალექტიკური მთლიანობის სახით მოიაზრება. ასეთი მიდგომა ლიტერატურის მეცნიერებას მიზნად უსახავდა, საზოგადოებრივ განვითარებაში ეპოვა ლიტერატურისათვის ისეთი ადგილი, რომელიც მას შესაძლებლობას მისცემდა, გავლენა მოეხდინა სინამდვილეზე. დრამატული არსი ამ პროცესისა კიდევ უფრო მძაფრდება იმით, რომ ლიტერატურის მეცნიერება პრაქტიკული მნიშვნელობის მქონე მეცნიერებადაა მიჩნეული და მხატვრული პროცესის „აშენება“ გაიგივებულია „*ხუთწლიანი გეგმის მიხედვით მეურნეობის აშენებასთან*“ (ნატროშვილი, 1931, გვ. 182).

პუბლიკაციებში უარყოფილია გიორგი პლექხანივის მენშევიკური იდეალიზმი, მისი ფილოსოფიური და ესთეტიკურ-ლიტერატურული შეხედულებები (ნატროშვილი, რადიანი), ვალერიან პერევერზევის მეთოდოლოგიური მიდგომები, პერევერზევიშინა, როგორც ლიტერატურის მემარჯვენე გადახრა, ლიტერატურის მეცნიერების ერთადერთ მეთოდოლოგიურ საფუძვლად გამოცხა-

დებულება „*დიალექტიური მატერიალიზმის ახალ საფეხური – ლენინიზმი*“ (ნატროშვილი, 1931, გვ. 193), მხატვრული ლიტერატურა კი კლასობრივ იდეოლოგიად და კლასობრივი ბრძოლის იარაღად.

ბოლშევიზაციის პროცესის მკაფიო გამოვლინებაა ისიც, რომ „სოციალიზმში შესვლის“ გამო 1930-იანი წლების მწვავე კლასობრივი დაპირისპირების შედეგად „იდეოლოგიურ ფრონტზე“ არსებული თეორიული პრობლემები, კოლექტივიზაციასთან დაკავშირებული უმწვავესი, ძალადობაზე დაფუძნებული ვითარება, „კულაკობის როგორც კლასის ლიკვიდაცია“ (რადიანი, 1931, გვ. 189) წარმოჩენილია, როგორც ბუნებრივი წინააღმდეგობის პროცესი და აქცენტი გადატანილია ამ ვითარების გამო გაჩენილ თეორიულ დისკუსიებზე, როგორც კლასთა ბრძოლის ერთ-ერთ ასპარეზზე (რადიანი, 1931, გვ. 189-197).

ამგვარი მოსაზრებების კულტივირებით თეორიულად მყარდება ხელისუფლების იდეოლოგიური პოზიცია, რათა გაიოლდეს წარსულის გავლენისაგან გათავისუფლება, მაშინდელი კრიტიკული დისკურსის მიხედვით, „იდეური მემკვიდრეობის“ ლიკვიდაცია.

ეს უკნასკნელი მწვავე ბრძოლადაა გამოცხადებული როგორც საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, ისე მეცნიერებასა და ხელოვნებაში. მეცნიერულ კვლევას კი საფუძვლად უნდა დაედოს ლენინის მეთოდი, რომელიც გულისხმობს „*კონკრეტულ-ისტორიული პირობების გათვალისწინებას*“, „*ცოცხალი საზოგადოებრივი ძალების ანალიზს*“, „*მოვლენებისადმი დიალექტიურ მიდგომას*“, „*პარტიულ თვალსაზრისს*“ (რადიანი, 1931, გვ. 195). არც ერთ სხვა ასპექტს რომ არ ასახელებდეს თავის წერილში შალვა რადიანი, მხოლოდ ერთი – პარტიული თვალსაზრისიც ძალიან მკაფიოდ აჩვენებს მხატვრული ლიტერატურისადმი წინასწარვე განსაზღვრულ პოლიტიკას, რომ არაფერი ვთქვათ, აქვე ხაზგასმულ მოსაზრებაზე, რომ ლიტერატურის ისტორიის სისტემური კურსის შესაქმნელად სახელმძღვანელოდ უნდა იქნას მიჩნეული „ლენინის მიერ შემოთავაზებული საუკეთესო სქემა“ (რადიანი, 1931, გვ. 197), რაც პირდაპირ დირექტივად შეიძლება შეფასდეს.

მეცნიერულ თეორიაში პარტიული თვალსაზრისის გათვალისწინებისა და ლიტერატურათმცოდნეობის კლასობრივი ხასიათის აუცილებლობის მოთხოვნა (ნატროშვილი, რადიანი), მეტიც, მეცნიერულ კვლევისას „ლენინიზმისათვის ბრძოლის“ გადაუდებელ ამოცანად დასახვა, მოწოდება: „*მთელი ჩვენი ყურადღება ამ ამოცანის შესრულებას!*“ (რადიანი, 1931, გვ. 197) თეორიული ხასიათის წერილებს სამოქმედო იდეოლოგიურ დოკუმენტებად აქცევს, მხატვრულ ლიტერატურას კი იდეოლოგიური ბრძოლის ერთ-ერთ მთავარ ინსტრუმენტად.

ლიტერატურის თეორიული პრობლემების იდეოლოგიური თვალსაზრისით განსჯისას ერთ-ერთ მწვავე საკითხად წამოიჭრება მხატვრული სახის სპეციფიკა, მისი ზოგადი ბუნება და თავისებურებები (ჩავლეიშვილი, 1935, გვ. 10).

მხატვრული სახის იდეურობისა და შემეცნებითი არსის მეთოდოლოგიური წანამდგრების მიმოხილვისას, ბუნებრივია, წინა პლანზე მოდის მხატვრული სახის გააზრების ჰეგელისეულ და მარქსისტულ გაგებას შორის არსებული პრინციპული სხვაობა, დაგმობილია ვულგარული სოციოლოგიის ერთ-ერთი წარმომადგენლის ვ. პერევერზევის შეხედულებები, უარყოფილია მისი მოსაზრება, რომ მხატვრული სახე ყოფას ასხავს და არ ამჟღავნებს ავტორის იდეოლოგიას. მარქსისტული კრიტიკის პოზიციებზე დაყრდნობით მართებულადაა მიჩნეული მწერლის მსოფლმხედველობისა და მისი შემოქმედების ერთიანობა, მეტიც, ნაწარმოები ავტორის იდეური შეხედულებების მხატვრულ გამოხატულებად ითვლება. სტატიის მიხედვით, მხატვრული ნაწარმოების შემეცნებითი დიაპაზონი ისტორიულად განსაზღვრულია ისევე, როგორც მწერლის კლასობრივი ფაქტორი, რამდენად სწორად გადმოსცემს მოვლენებს, შეგნებულად თუ უნებლიეთ ამახინჯებს ამ უკანასკნელს. ამის გათვალისწინებით, ჩავლეიშვილმა შესაძლებლად მიიჩნია ყალბ იდეაზე მხატვრული ნაწარმოების დაწერა, მაგრამ შეუძლებლად ჩათვალა სინამდვილის ფალსიფიკაციასა და უცოდინარობაზე ესთეტიკური ფაქტის აგება (1935, გვ. 174, 185).

აღსანიშნავია, რომ ამ მოსაზრებას მოჰყვა პოლემიკა (კალანდაძე, 1936, №8). ლავროსი კალანდაძის აზრით, არც ყალბი იდეა და არც სინამდვილის თუნდაც უნებლიე (უფრო ზუსტად რომ ითქვას, სოციალისტური იდეოლოგიისაგან განსხვავებული ხედვა) დამახინჯება, რომელიც, ასევე,

ყალბი იდეაა, ვერ გარდაიქმნება ესთეტიკურ ფენომენად (კალანდაძე, 1936, გვ. 177). მთლიანად წერილის სულისკვეთება არ განსხვავდებოდა ამ თემაზე არსებული წინა პუბლიკაციებისაგან, ჭეშმარიტ ხელოვნებად სოციალისტური რეალიზმის მეთოდოლოგიით შექმნილი ლიტერატურული ტექსტი იყო მიჩნეული.

მიუხედავად იმისა, რომ ამ წერილებში ლიტერატურათმცოდნეები არ გაურბოდნენ ისეთ თემებს, როგორებიცაა ანტიკური კულტურის ფენომენი ან შექსპირის დრამატურგიის მხატვრული ღირებულება, მსჯელობისას იყენებდნენ ლესინგის, ბუალოს, გოეთესა და სხვათა ნააზრევს, ამოსავალ დებულებებად მათთვის მაინც რჩებოდა მარქსის, ლენინისა და სტალინის შეხედულებები, რომლებზეც აფუძნებდნენ საკუთარ თვალსაზრისს.

1933 წელს „მნათობი“ აქვეყნებს სარედაქციო წერილს „ისტორიული დადგენილების წლისთავზე“ (მნათობი, 1933, №4), რომელშიც შეფასებულია განვილილ ერთ წელი საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1932 წლის 23 აპრილის დადგენილების „სამხატვრო-სალიტერატურო ორგანიზაციათა გარდაქმნის შესახებ“ მიღებიდან.

როგორც მოსალოდნელი იყო, დადგენილება მიჩნეულია ისტორიულ მოვლენად, რომელმაც მდიდარი და მრავალფეროვანი პერსპექტივა გააჩინა საბჭოთა მწერლობის განვითარებისათვის და იდეურად გამართული ნაწარმოებების შესაქმნელად, შეცვალა მანამდე არსებული ატმოსფერო, გააერთიანა საბჭოთა-შემოქმედებითი ინტელიგენცია და გააუქმა მოძველებული ლიტერატურული დაჯგუფებები. სოციალისტური იდეოლოგიის შესაბამისად, მთავარ ამოცანებად დაისახა: მხატვრულ ლიტერატურაში „მუშათა კლასის დიადი ბრძოლის პერსპექტივების“, რეალობის თავისი დადებითი და უარყოფითი მხარეებით ასახვა, კრიტიკის მიერ სოციალისტური რეალიზმის საკითხების დამუშავება და სხვ. (ისტორიული დადგენილების ... 1933: I– II).

უნდა აღინიშნოს, რომ რეალობის მხატვრული განსახოვნება ზოგადად ყველა ეპოქაში შემოქმედებითი პროცესის ორგანული ნაწილია, მაგრამ, როდესაც წინასწარ არის გაცხადებული პათოსი, „ხელი შეუწყოს კაპიტალიზმის ნაშთების საბოლოო აღმოფხვრას ადამიანთა შეგნებიდან, სოციალისტური იდეის პროპაგანდასა და მის საბოლოო გამარჯვებას“ (ისტორიული დადგენილების 1933: II), ყოველგვარ აზრს მოკლებულია შემოქმედის თავისუფლება, ხოლო ლენინის სიტყვებით განმარტება იმისა, რომ „ეს იქნება თავისუფალი ლიტერატურა“ სარკასტულად და სასტიკად ჟღერს არამხოლოდ დღევანდელი პერსპექტივიდან.

თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ ეს მოწინავე წერილია იმ ჟურნალისა, რომელიც, როგორც „საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ძირითადი ორგანო (...) ხელმძღვანელობას უწევს საქართველოს კულტურული ფრონტის უაღრესად მნიშვნელოვანსა და მოწინავე ნაკვეთს, – მხატვრულ ლიტერატურას“ (ისტორიული დადგენილების 1933: III), ცხადი ხდება, რა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან განზომილებას იძენს წერილის შინაარსი.

ამგვარად ხდებოდნენ იძულებულნი ქართველი შემოქმედები ხარკი გადაეხადათ, ანგარიში გაეწიათ სახელმწიფო კონიუნქტურისათვის.

ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში ბოლშევიზაციის პროცესის დრამატიზმს კარგად ამჟღავნებს კრიტიკული დისკურსის შემადგენელი ისეთი ლექსემები, როგორებიცაა: **განადგურება, აღმოფხვრა, ლიკვიდაცია, მტრის ფრონტი, დაპყრობა, ბრძოლა**, რომელთა კონოტაციური ველები უარყოფითია და იმთავითვე გამორიცხავს ეპოქათა, ფორმაციათა ცვლილებისას ბუნებრივ, შესაძლოა, მტკივნეულ, რთულ, წინააღმდეგობებით აღსავსე, მაგრამ მაინც მშვიდობიან, თავისუფალ პროცესს. ამ ვიათარებას კიდევ უფრო ტრაგიკულს ხდის ის ფაქტი, რომ ასეთი ლექსიკით მსჯელობა ლიტერატურულ-კრიტიკულ თუ თეორიულ საკითხებთან დაკავშირებით ნორმალურ კულტურულ მოვლენად აღიქმება.

სოციალიზმის ეპოქის ბუნებას მკაფიოდ აჩვენებს ზოგიერთი ლიტერატურული ჟანრის მიზანშეწონილობისა და მხატვრული ასპექტების რეფლექსია, რომელსაც „მნათობის“ პუბლიკაციებში ვხვდებით. აღნიშნული განსაკუთრებით აქტუალურია ტრაგედია და სატირასთან მიმართებით.

სოციალისტური ტრაგედიის არსებობის მართებულობის ანალიზს გიორგი ნატროშვილის წერილში „შესაძლებელია თუ არა სოციალისტური ტრაგედია?“ (მნათობი, 1933, №6-7) წინ უძრვის ვრცელი ექსკურსი ანტიკური და ფრანგული კლასიციზმის ეპოქების ტრაგედიის თავისებურებების, ასევე, შექსპირის „ჰამლეტის“ მხატვრულ ასპექტების, ლესინგისა და ლასალის შეხედულებების შესახებ. ეს ყველაფერი განხილულია მარქსის, ენგელსისა და ლენინის მოსაზრებათა კონტექსტში. ავტორისათვის მიუღებელია ანტიკური ტრაგედიის მიბაძვა ახალი ტრაგედიის შექმნის პროცესში, რასაც ნატროშვილი ხედავს გრიგოლ რობაქიძის პიესებში („ლონდა“, „ლამარა“, „მალშტრემი“, „უდეგა“), რომლებსაც ფარსს უწოდებს. კრიტიკოსის თქმით, სოციალისტური ტრაგედიის მთავარი გმირები უნდა იყვნენ არა მეფეები და რაინდები, არამედ ისინი, ვინც მსხვერპლად შეეწირნენ თაობათა გმირულ ბრძოლას მუშათა კლასის რევოლუციური გამარჯვებისათვის (ნატროშვილი, 1933, გვ. 254). ტრაგედიამ ძველის წინააღმდეგ ბრძოლა უნდა შთააგონოს მაყურებელს, რაც მას სოციალისტური რეალიზმის ეპოქაში სრულფასოვან ჟანრად აქცევს, ხოლო ის მოსაზრება, რომ საბჭოთა ეპოქაში შეუძლებელია ტრაგედიის არსებობა, ავტორს უცოდინარობად და ანტიკური და სოციალისტური ტრაგედიის ჟანრობრივი სხვაობის გარჩევის უუნარობის შედეგად მიაჩნია.

ტრაგედიის მსგავსად, მოგვიანებით დაბეჭდილ მიხაილ კოლცოვის (მწერალთა კავშირის საზღვარგარეთული კომისიის თავმჯდომარე, რომელიც ანდრე ჟიდის ანტისაბჭოთა პოზიციის გამო დახვრიტეს 1940 წელს) სიტყვაში „მწერალი და მკითხველი საბჭოთა კავშირში“ (მნათობი, 1935, №7-8) საბჭოთა სატირის არსებობის შესაძლებლობის საკითხიცაა წამოჭრილი. გადაჭრითაა ნათქვამი, რომ პროლეტარიატის მწერლები საკუთარ თავს ვერ დასცინებენ, თუმცა წარსულთან ბრძოლისას სატირის გამოყენება ნებადართულია. ცინიზმით აღსავსეა ის ფაქტი, რომ სატირის ობიექტის მაგალითად ავტორი ასახელებს ისეთ ადმინისტრატორს, რომელიც ცდილობს გაათანაბროს ადამიანები, აიძულოს ისინი, ერთნაირად იფიქრონ და ილაპარაკონ, არადა საბჭოთა სისტემა სწორედ აქეთკენ იყო მიმართული. ყველაზე კარგად წერილის პათოსს ბოლო სტრიქონები აჩვენებს: *„წიგნებსა და სიმღერებში იბადება ახალი სატირა, კადნიერი და სასიხარულო სატირა, იბადება კულტურის დასაცველად, ძველი მსოფლიოს სიბინძურესა, სისაძაგლესა და მონობაზე თავდასასხმელად“* (კოლცოვი, 1935, გვ. 267).

აღსანიშნავია, რომ მ. კოლცოვმა ეს სიტყვა წარმოთქვა პარიზში 1935 წელს კულტურის დაცვის კონგრესზე. სიტყვაში მან, ასევე, ყურადღება გაამახვილა მწერლისათვის დაკისრებულ სოციალურ როლზე, მკითხველისა და მწერლობის ურთიერთობაზე, რომელიც თავისთავად სხვადასხვა პლასტისაგან შედგება, მაგრამ, ამ შემთხვევაში, მას მხოლოდ ერთი განზომილება აქვს. საბჭოთა ეპოქაში მწერლობას საზოგადოების იდეოლოგიური წინამძღოლის ფუნქცია აქვს დაკისრებული. ასეთ ვითარებაში დეფორმირებულია მკითხველის როლიც. კოლცოვის აზრით, ეს უკანასკნელი დადებითად აღიქვამს ვნებებითა და ხალისით სავსე ნაწარმოებებს და იშუმებს ძველი დროის ჭრილობებს (1935, გვ. 263). ამგვარად მკვიდრდება ერთგვაროვანი ატმოსფერო, მწერალსაც და მკითხველსაც ერთნაირად რომ იქცევს თავისი ზეწოლის ქვეშ და საზოგადოებისათვის ლიტერატურული გემოვნების განმსაზღვრელი და მოკარნახე ხდება.

საბჭოთა ტერორის, ხელოვანთა დამორჩილების, ე.წ. „მწერალთა მოთვინიერების“ (აკ. ბაქრაძე) ყველაზე სასტიკი და დაუნდობელი ხასიათი მთელი თავისი სიშიშვლით გამოვლინდა პოლიტიკურ პროცესებთან დაკავშირებულ გამომხაურებებში. ერთ-ერთ ასეთ პუბლიკაციას 1937 წლის „მნათობიც“ (№1-2) ინახავს. ჟურნალში დაბეჭდილია ინფორმაცია ე.წ. ხალხის მტრების საქმის შესახებ გამოტანილი განაჩენის გამო გამართულ მწერალთა შეკრებასთან დაკავშირებით.

მწერლები მოითხოვენ „მუშათა კლასის დიქტატურის მახვილით აღგვილ იქნან“ „სისხლიანი ძაღლები: ბ. მდივანი, ს. ქავთარაძე, მ. ოკუჯავა, მ. ტოროშელიძე, ვ. ჯიქია, პ. აღნიაშვილი, კ. მოდებაძე, ლ. ლოღობერიძე, ბ. კვიციანი და სოციალისტური სამშობლოს სხვა მოღალატეები“ (ვერთდებით, 1937, გვ. 36). სიტყვით გამოდიან პაოლო იაშვილი, ტიცინი ტაბიძე, ვალერიან გაფრინდაშვილი, სიმონ ჩიქოვანი, ალ. აბაშელი, გიორგი ლეონიძე, ილო მოსაშვილი ბესო ჟღენტი, რო-

მელიც მწერალთა კავშირის მდივანი იყო. ისინი მიესალმებიან ხალხის მტრებისა და მავნებლებისათვის გამოტანილ ერთადერთ სამართლიან განაჩენს და „ნაბოლარების“ ასეთივე დასჯას (ვუერთდებით, 1937, გვ. 36-37). კრება ტელეგრამას უგზავნის საბჭოთა კავშირის შინაგან საქმეთა მაშინდელ სახალხო კომისარს ეჟოვს და მადლობას უხდის პროლეტარული ლიტერატურის განვითარების ხელშეწყობის გამო. კრებაზე ტროცკისტულ, მემარცხენეთა ვულგარიზატორულ ლოზუნგადაა გამოცხადებული „მოკავშირე ან მტერი“ და მიჩნეულია, რომ მას თავისი გამომძახილი ჰქონდა ქართული მწერლობის განვითარებაში, თითქოს ამ ლოზუნგის შინაარსისაგან განსხვავებული იყოს ამ შეკრების სულივეთება. საბჭოთა ტოტალიტარიზმის მხარდამჭერ ანტიჰუმანურ „მანიფესტაციებში“ მონაწილეობა ხელოვანებს, როგორც პიროვნებებს, ანგრევდა, მაგრამ სწორედ მათი შემოქმედებითი თავისუფლების მოსპობა წარმოადგენდა კომუნისტური ტერორის საბოლოო მიზანს, ამ გზით რომ მიიღწეოდა.

ზემოაღნიშნული პათოსისაგან დიდად არც სახელოვნებო სფეროსთან დაკავშირებული სხვა პუბლიკაციები განსხვავდება, რომლებშიც იდეოლოგიური თვალსაზრისითაა შეფასებული შემოქმედებით პროცესი. მწერალთა ბედისა და ხელისუფლების მეთაურთა შეხედულებების პირდაპირი კორელაციის კარგი დადასტურებაა ზესარიონ ჟღენტის წერილი „ლიტერატურული ფრონტის იდეური სიწმინდისათვის“ (მნათობი, 1937, №6-7). პუბლიკაცია საქართველოს ბოლშევიკების X ყრილობაზე ლავრენტი ბერიას მიერ ქართული საბჭოთა მწერლობის შესახებ გამოთქმული მოსაზრებების საფუძველზე აგებული ერთგვარი მაორიენტირებული ტექსტია ქართველი მწერლობისათვის.

ბერიას მოხსენების შესაბამისად, ჟღენტი აქცენტს აკეთებს რევოლუციურ სიფხიზლესა და იდეული ბრძოლის გაძლიერებაზე, მტრული კლასობრივი იდეოლოგიის ნარჩენების წინააღმდეგ გალაშქრებაზე, სოციალისტური მწერლობის შეუფერხებელი განვითარებისათვის ზრუნვის საჭიროებაზე (ჟღენტი, 1937, გვ. XXIII- XXIV).

პუბლიკაციის მიხედვით, წერილი მიმართულია „სისხლიანი ფაშიზმის პირსისხლიანი აგენტების“ (ჟღენტი, 1937, გვ. XXIV) ტროცკის, ბუხარინის, რადეკის წინააღმდეგ, რომელთა მიმდევრებად და ხალხის მოსისხლე მტრებად დასახელებული არიან მწერალთა ორგანიზაციის ყოფილი თავმჯდომარეები: მ. ტოროშელიძე და ა. თათარაშვილი, ასევე, „მნათობის“ ყოფილი რედაქტორი გ. ყურულაშვილი, დაგმობილნი არიან ავერბახელები, ნაპოსტოველები, ლიტვრონტელები, რომლებიც ქართული კლასიკური მწერლობის დისკრედიტაციას ეწეოდნენ და აზუსტად იგდებდნენ მკითხველის გემოვნებას (ჟღენტი, 1937, გვ. XXIX), თუმცა აქვე მინიშნებულია ისიც, რომ არაერთ მათგანს (კ. მელაძე, ვ. ლუარსამიძე, პ. ჩხიკვაძე, დ. ბენაშვილი, გ. ნატროშვილი და სხვ.), საკუთარ თავში მცდარი შეხედულებების დაძლევის და ქართული მწერლობის იდეური სიწმინდისათვის ბრძოლის შემთხვევაში, კვლავ შეუძლიათ ხელისუფლების ნდობის მოპოვება.

რაკი ბერია თავის გამოსვლაში შეეხო 1910–20–იანი წლების ლიტერატურულ დაჯგუფებებსაც (აკადემიურ მწერალთა ასოციაცია, არიფიონი, ცისფერყანწელები, ლეველები), წერილში ყურადღებაა გამახვილებული ამ დაჯგუფებების მსოფლმხედველობრივი ნიშნების ცალკეულ გამოვლინებებზე შემდგომი პერიოდის ქართულ მწერლობაში (კ. გამსახურდია, მ. ჯავახიშვილი, კ. ჭიჭინაძე, გ. რობაქიძე, ნ. მიწიშვილი, პ. იაშვილი, ტ. ტაბიძე, გ. ლეონიძე). ეს ფაქტები, ჟღენტის მტკიცებით, ცხადყოფს, რომ დაუშვებელია რევოლუციური სიფხიზლის მოდუნება და აუცილებელია იდეური ბრძოლის გაძლიერება, იმის მიუხედავად, რომ ქართველ მწერალთა უმრავლესობა საბჭოთა ხალხისა და საბჭოთა სოციალისტური სამშობლოს ერთგულია (1937, გვ. XXXI).

დღეს სულაც არ არის ძნელი წარმოსადგენი აქ დასახელებულ მწერალთათვის, რას ნიშნავდა ეს წერილი, ხოლო, თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ ზოგიერთი მათგანი მალევე იქნა რეპრესირებული, სავსებით შესაძლებელია ხელისუფლების მიერ უკვე მიღებული გადაწყვეტილებისათვის საზოგადოების წინასწარ მომზადებას ისახავდეს მიზნად ამგვარი პუბლიკაცია, რომელიც არაა გამორიცხული თავად ავტორისთვისაც იძულებით გადადგმული ნაბიჯი იყო. წინააღმდეგობის შემთხვევაში მთელი ძალით ამუშავებული საბჭოთა სადამსჯელო მანქანა, დიდი ალბათობით,

ამ წერილის ავტორსაც მოიყოლებდა. სამწუხაროდ, ამ მოვლენას თავისი „გახანგრძლივებული, დაუსრულებელი ექო“ (მილან კუნდერა) მთელ საბჭოთა ეპოქაში ჰქონდა.

სალიტერატურო კრიტიკისათვის დაკისრებული ამოცანა – დახმარებოდნენ მწერლებს გაეაზრებინათ სოციალისტური რეალიზმის არსი, ამასთანავე, გულისხმობდა ლიტერატურულ პრაქტიკაში ამ ამოცანის მხატვრული განხორციელების ხარისხისა და იდეური გამართულობისათვის თვალის დევნებას, რაც კარგადაა ასახული სხვადასხვა თარიღთან დაკავშირებულ შემაჯამებელი ხასიათის წერილებში. ჟურნალში გამოქვეყნებულ ლიტერატურულ-კრიტიკულ პუბლიკაციებში, რომლებიც, ჟანრების მიხედვით, უმეტესად სოციალისტური მწერლობის მიღწევებზე აკეთებს აქცენტს, მიუთითებს ჯერ კიდევ დასაძლევ პრობლემებზე, სოციალისტური აღმშენებლობის ტემპებთან შედარებით მწერლობის ჩამორჩენაზე.

საბჭოთა მწერლების პირველი საკავშირო ყრილობის შემდგომ ხანმოკლე პერიოდს აჯამებს შალვა რადიანის წერილი – სოციალისტური რეალიზმის პოეზიისათვის (მნათობი, 1935, №11–12).

პუბლიკაციდან კარგად ირკვევა, რამდენად არის დაქვემდებარებული მხატვრული ლიტერატურა საზოგადოებრივ, თუნდაც მრეწველობაში მომხდარ მოვლენებს. წერილში დასმულია საკითხი „სოციალისტური მშენებლობის გრანდიოზული მიღწევების“ (რადიანი, 1935, გვ. 194) მხატვრულ ასახვაში პროზასთან შედარებით პოეზიის ჩამორჩენის შესახებ.

წერილის ბოლოს კრიტიკოსი ჩერდება ქართულ პოეზიის შესახებ გამოქვეყნებულ მირსკის წერილზე, რომელიც პასტერნაკის მიერ თარგმნილ ქართველი პოეტების კრებულის გამოსვლას ეხმაურება, არ იზიარებს მის დამამცირებელ შეფასებებს ქართულ პოეზიაში გამოვლენილ სიმბოლისტურ და ფუტურისტულ ესთეტიკასთან (ცისფერყანწელები, ჩიქოვანი) დაკავშირებით, თვლის, რომ მირსკიმ ვერც ქართული პროლეტარული პოეზიის რუსული პოეზიისაგან განსხვავებული გაგება გაანალიზა სწორად და, შესაბამისად, „ყალბად წარუდგინა რუს მკითხველს ქართული პოეზიის რაობა“ (რადიანი, 1935, გვ. 213).

ლიტერატურული ცხოვრების კონტროლი მკაფიოა საქართველოში პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვების 15 წლისთავთან დაკავშირებით დასტამბულ ავ. თათარაშვილის წერილში (ქართული საბჭოთა მწერლობა, მნათობი, 1936, #2).

ავტორი ჩამოთვლის 15-საუკუნოვანი ქართული მწერლობის გამორჩეულ წარმომადგენლებს რომელთაც შედეგები აქვთ შექმნილი (რუსთაველი, ორბელიანი, გურამიშვილი, ვაჟა-ფშაველა, ეგ. ნინოშვილი). ამ ჩამონათვალში თავისთავად საკმაოდ საყურადღებო მწერლის ეგ. ნინოშვილის მოხვედრა პირდაპირ უკავშირდება სოციალისტური იდეოლოგიის საფუძველზე ჩამოყალიბებულ ახალ ლიტერატურულ კანონს.

ქართული მწერლობის ბოლო 15 წლის განმავლობაში მომხდარი აღმავლობა გამოცხადებულია ყველაზე დიდ წარმატებად, რომელიც ოდესმე ჰქონია ქართულ ლიტერატურას. მრავლისმთქმელია ისიც, რომ, თათარაშვილის აზრით, ერთადერთი პერიოდი, როდესაც ქართულმა მწერლობამ ღირებული შემოქმედება ვერ შექმნა, დამოუკიდებლობის 3-წლიანი პერიოდი. მენშევიკთა რესპუბლიკამ, მისი აზრით, ვერანაირი იმპულსი ვერ მისცა ლიტერატურას სიახლეებისათვის (თათარაშვილი, 1936, გვ. 46).

ამავე ნომერში საქათველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 15 წლისთავს სპეციალური წერილებით გამოეხმაურნენ ლეო ქიაჩელი, ნიკო ლორთქიფანიძე, სერგო კლდიაშვილი, ალ. აბაშელი, პ. საყვარელიძე. ისინი საუბრობენ დამლეულ უსაგნო ესთეტიზმზე, ოქტომბრის რევოლუციის ზეგავლენაზე ქართულ მწერლობაზე, საზოგადოებისა და ადამიანის გარდაქმნაზე, იმდროინდელი ქართული ლიტერატურის მონოლითურობასა და ეპოქალური მნიშვნელობის ნაწარმოებებზე (ლეო ქიაჩელი), საბჭოთა ხელისუფლების მიერ დასახულ ახალ პერსპექტივებზე, შემოქმედების შეცვლილ ბუნებაზე, ახალი სამშობლოს ახალ ადამიანებზე (სერგო კლდიაშვილი), ოქტომბრის რევოლუციის შედეგად მკითხველთა გაასმაგებულ რაოდენობაზე, მწერლის მატერიალურ უზრუნველყოფაზე ზნეობრივ კმაყოფილებასთან ერთად, „სულის ინჟინრის“ საპატიო წოდების ტარების დამსახურებაზე (ნ. ლორთქიფანიძე), ინდივიდუალისტური კარჩაკეტილობის დამ-

ლევაზე, წინ გადაშლილ ნათელ სივრცეზე, ხელისუფლების დიდ მზრუნველობაზე, საბჭოთა მწერლისათვის შექმნილ იდეალურ პირობებზე (ალ. აბაშელი) (მნათობი, 1936, №2, 50–68).

ამგვარად შეფასდა ქართულ მწერლობაში ამ დროისათვის არსებული ვითარება.

გაცილებით უფრო დიდი გამოხმაურება ჰქონდა და ვრცელი თემატური პუბლიკაციები მოჰყვა ოქტომბრის რევოლუციის 20 წლისთავს. ამ წერილებში იოლი შესამჩნევია ერთი კლიშეს არსებობა, სტერეოტიპული მიდგომები შეფასებისას, ქართული მწერლობის ერთგვაროვანი მოდელის აქცენტირება, მონიშნულია თემები, რომლებსაც, ფაქტობრივად, დირექტივის ხასიათი აქვს.

ქართული საბჭოთა პოეზია რევოლუციიდან 20 წლის თავზე ბესარიონ ჟღენტმა შეაჯამა (ქართული საბჭოთა პოეზია, მნათობი, 1937, №10).

წერილში აღნიშნულია, რომ ქართულმა ლექსმა, როგორც მთლიანად ქართულმა კულტურამ განვლო თავისი აღმავლობისა და დაცემის პერიოდები, ჰყავდა გამორჩეული პოეტები, მაგრამ ყველაზე ბედნიერმა და ბრწყინვალე ეპოქამ შვა ქართული საბჭოთა პოეზია. ჟღენტი გამოყოფს რამდენიმე ახალ მოტივსა და თემატურ ხაზს, რომლებიც გაჩნდა საბჭოთა ეპოქის პოეზიაში. ეს მოტივებია: „სამშობლოს“ ცნების ახალი შინაარსით დატვირთვა, რევოლუციური რუსეთისადმი მიძღვნილი ლექსები, პროლეტარული ინტერნაციონალიზმის იდეა, სამოქალაქო ომის, საბჭოთა ხალხის გამირული წარსულის გამოხატვა, ხალხთა მეგობრობის, მთის რაიონების სოციალისტური გარდაქმნა, ინდუსტრიალიზაცია და სოციალისტური მრეწველობის ზრდა, უდიდესი შემოქმედებითი ამოცანის განხორციელებადაა აღიარებული ლენინისა და სტალინის პოეტური პორტრეტების შექმნა.

ბესარიონ ჟღენტმა ხაზი გაუსვა იმ ფაქტსაც, რომ ყველა პოეტი ერთნაირად არ იყო გამსჭვალული მარქსისტული მსოფლმხედველობით, რომ ზოგიერთმა მათგანმა თანდათანობით განიცადა ევოლუცია ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტური იდეებიდან საბჭოთა პოეზიის იდეებამდე.

ამ საკითხების ანალიზისას კრიტიკოსი მიმოხილავდა როგორც წინა, ისე ახალი თაობის წარმომადგენლების პოეტურ ნაწარმოებებს, განსაკუთრებით გამოყო გ. ტაბიძე. „თავისებურ და განსხვავებულ კანგად ჟღერს ქართული საბჭოთა პოეზიის მრავალხმოვან ორკესტრში ვალ. ტაბიძის ლექსი“ (ჟღენტი, 1937ა, გვ. 224), – აღნიშნავს კრიტიკოსი და იქვე მიანიშნებს, რომ პოეტმა გაარღვია დეკადენტური ესთეტიკა და „სიღრმით და უშუალოდით ასახავს ახალი ცხოვრების გამირულ სინამდვილეს“ (ჟღენტი, 1937ა, გვ. 224).

ამგვარად მოიხაზა ამ წერილში მაშინდელი ქართული პოეზიის იდეურ-თემატური შინაარსის უმთავრესი ასპექტები, ქართული პოეზიის მიღწევები, იქვე ხაზი გაესვა დასაძლევ პრობლემათა მრავალფეროვნებასაც, მუდმივად რომ საჭიროებს გადაწყვეტას.

ქართული საბჭოთა პროზის 20-წლიან გზას კრიტიკოსი ლევან ასათიანი აანალიზებდა (ქართული საბჭოთა პროზა (მნათობი, 1937, №10).

წერილში მისხედვით, ქართულ საბჭოთა პროზაში დამუშავებული თემების ჩამონათვალი შემდეგნაირად გამოიყურება: „ახალი ადამიანის, ბოლშევიკის სახის მხატვრული ჩამოყალიბება, სოციალისტური ინდუსტრიისა და მუშათა კლასის თანამედროვე ყოფის ასახვა, ახალი, სოციალისტურად გარდაქმნილი სოფლის ჩვენება, 1905 წლის რევოლუცია, იმპერიალისტური ომის და სამოქალაქო ბრძოლების პერიოდი, ჩვენი ხალხის ისტორიული ცხოვრება და გარდასულ სოციალურ ფორმაციათა მხატვრული გადმოცემა“ (ასათიანი, 1937, გვ. 247).

ცნობილი კრიტიკოსი, რა თქმა უნდა, მიმოიხილავს კონკრეტულ ავტორებსაც, უფრო ვრცლად გამოყოფს შალვა დადიანს, ლეო ქიჩაძეს, ზოგადად ასახელებს არ. ჭუმბაძეს, ნ. ნაკაშიძესა და მარიამ გარიყულს, კ. გამსახურდიას შესახებ აღნიშნავს, რომ უკანასკნელ წლებში ცადა ნაბიჯების გადადგმა თანამედროვე ცხოვრებისაკენ, დაწერა რომანი „მთვარის მოტაცება“, რომელმაც ვერ მოგვცა რევოლუციური სოფლის რეალისტური სურათი, მიუხედავად მაღალმხატვრული ოსტატობით შესრულებული ეპიზოდებისა. რაჟღენ გვეტაძესა და სერგო კლდიაშვილთან დაკავშირებით აქცენტს აკეთებს, რომ, დეკადენტური ესთეტიკის გავლენის მიუხედავად, მეტ-

ნაკლებად მაინც ქმნიან რეალისტურ ნაწარმოებებს სოციალისტური აღმშენებლობის თემაზე. „საბჭოთა მწერლის იდეური ყალიბობისა და მხატვრული ევოლუციის საინტერესო მაგალითად“ (ასათიანი, 1937, გვ. 243) დასახელებულია დემნა შენგელაია, პროლეტარულ მწერალთა იდეურ-შემოქმედებითი ზრდის ნიმუშად კი – კონსტანტინე ლორთქიფანიძე.

მრავლისმთქმელია, რომ რომ ჟღენტისა და ასათიანის წერილები სრულდება ბერიას ერთი და იმავე ციტატით, რომ წარმატებების მიუხედავად, საბჭოთა სინამდვილე ჯერ კიდევ სრულფასოვნად ვერ აისახა ქართულ მწერლობაში (ჟღენტი, 1937ა, გვ. 235; ასათიანი, 1937, გვ. 247). ასეთი უნებური დამთხვევა, რომლის რედაქტირებაც, ალბათ, ვერ გაბედეს, მწერლებსა და კრიტიკოსებზე ზეწოლის მკაფიო მაგალითიცაა.

ამავე სულისკვეთებით მიმოიხილა ქართული საბჭოთა დრამატურგია კრიტიკოსმა დ. ჯანელიძემ (ქართული საბჭოთა დრამატურგია, მნათობი, 1937, №10), რომელმაც ქართული საბჭოთა დრამატურგიის მიერ დამუშავებულ სამ ძირითად თემას გამოყო. ესენია: 1) რევოლუციური რომანტიკიდან ზოგად-რევოლუციური მოტივები და 1905 წლის თემა; 2) ოქტომბრის რევოლუცია, როგორც ჩაგრულ კლასების გამათავისუფლებელი რევოლუცია; 3) წარსულიდან შემოყოლილი, მიმალული და ნიღაბ აფარებული სიმახინჯის, განადგურებულ სოციალურ ფენების ნაშთებიდან თავწამოყოფილ კლასობრივი მტრების დაუზოგავად მხილება (ჯანელიძე, 1937, გვ. 253).

ტოტალიტარიზმის ეპოქაში მწერლობისა და „ლიტერატურის მეცნიერების“ იდეოლოგიურ ფუნქციას კარგად აჩვენებს ამავე ნომერში დაბეჭდილი ისეთი სტატიები, როგორებიცაა: დ. ბენაშვილის „ლენინი და სტალინი ქართულ ფოლკლორში“ (მნათობი, 1937, №10, 270–285), გ. ნატროშვილის „ისტორიულ-რევოლუციური წარსული ქართულ საბჭოთა მწერლობაში“ (მნათობი, 1937, №10, 286–299), ერ. ასტვაცატუროვის „სამოქალაქო ომი მხატვრულ ლიტერატურაში“ (მნათობი, 1937, №10, 300–316).

საბჭოთა სახელმწიფოს ერთ-ერთი მთავარი მიზანი ახალი ადამიანის აღზრდის უტოპიური დოქტრინა იყო, რაშიც თავისი როლი მიზანმიმართულად ჰქონდა დაკისრებული ხელოვნებას. კანონზომიერია, რომ ლიტერატურული კრიტიკა საგანგებო რეფლექსიის საგნად აქცევდა მხატვრულ ლიტერატურაში ახალი ადამიანის რეპრეზენტაციას, რომელიც, სავსებით შეესაბამება სოციალისტური რეალიზმის პოეტიკაში მთავრი გმირის მხატვრულ მოდელს (ვანო წულუკიძე, ახალი ადამიანი ქართულ საბჭოთა პროზაში, მნათობი, 1938, #11).

კრიტიკოსი ვანო წულუკიძე, ქართულ საბჭოთა პროზაში ახალი ადამიანის მხატვრული სახის გენეზისზე საუბრისას, აქცენტირებს საბჭოთა ეპოქის მიღწევებზე და ხაზს უსვამს საბჭოთა აღმშენებლობის ტემპთან შედარებით მხატვრული ლიტერატურაში მისი რეპრეზენტაციის ჩამორჩენას. უნდა ითქვას, რომ ეს აზრი ქართული ლიტერატურის შესახებ დაწერილ თითქმის ყველა სტატიამია გამოთქმული, რაც, ასევე, იდეოლოგიური ზეწოლისა და მაშინდელი პოლიტიკური ატმოსფეროს ერთ-ერთი გამოვლინებაა.

გარდა ზემოთ აღნიშნული საკითხებისა, ამ წერილებში აქცენტირებულია „რაპკელთა“ წინააღმდეგობის გადალახვა, მწერალთა პირველი ყრილობის, 1932 წლის დადგენილების განსაკუთრებული როლი საბჭოთა მწერლობის წინსვლასა და იდეურ გაძლიერებაში, იმედია გამოთქვამული, რომ ქართული ლიტერატურა თავს წარმატებით გაართმევს მის წინაშე დასმულ ამოცანებს.

1930–იან წლებში „მნათობი“ საბჭოთა იდეოლოგიის ერთ-ერთი მთავარი რუპორი და, სხვა გამოცემებთან ერთად, მძლავრი იარაღია საზოგადოებრივი აზრის ფორმირების პროცესში, აყალიბებს საბჭოთა ლიტერატურულ-კრიტიკულ პარადიგმას, მარქსისტული მეთოდოლოგიის საფუძველზე, სოციალისტური რეალიზმის ესთეტიკური კრიტერიუმების შესაბამისად, ახდენს მწერლობის ინტერპრეტირებას და აფასებს ლიტერატურულ პროდუქციას. „მნათობის“ პუბლიკაციები მკაფიოდ აჩვენებს საბჭოთა ტოტალიტარული სახელმწიფოს იდეოლოგიური მანქანის ძალადობრივ ხასიათს, ხელისუფლების მიერ სახელოვნებო პროცესის დაქვემდებარების მექანიზმებს, მწერალთა ბედის აბსოლუტურ განსაზღვრულობას, სახელმწიფო იდეოლოგიასთან კულტუ-

რული პოლიტიკის მთლიან თანხვედრას, ბოლშევიზაციის ანტიკუმანურ ბუნებას, ლიტერატურისათვის ხელოვნურად თავსმოხვეული მსოფლმხედველობის სიყალბესა და უტოპიურობას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ასათიანი, ლ. (1937). ქართული საბჭოთა პროზა, მნათობი, 10, თბილისი.
ვუერთდებით... (1937). ვუერთდებით მილიონების ძღვევამოსილ ხმას, 1937, 1-2, თბილისი.
თათარაშვილი, აკ. (1936). ქართული საბჭოთა მწერლობა, მნათობი, 2, თბილისი.
ისტორიული ... (1933). ისტორიული დადგენილების წლისთავზე, მნათობი, 4, თბილისი.
კალანდაძე, ლ. (1936). ჭეშმარიტება და მხატვრულობა, მნათობი, 1936, 8, თბილისი.
კოლცოვი, მ. (1935). მწერალი და მკითხველი საბჭოთა კავშირში, მნათობი, 7-8, თბილისი.
ნატროშვილი, გ. (1931). ლიტერატურის მეცნიერების საკითხები, მნათობი, 4, თბილისი.
ნატროშვილი, გ. (1933). შესაძლებელია თუ არა სოციალისტური ტრაგედია? მნათობი, 6-7, თბილისი.
ჟღენტ, ბ. (1937). ლიტერატურული ფრონტის იდეური სიწმინდისათვის, მნათობი, 6-7, თბილისი.
ჟღენტ, ბ. (1937a). ქართული საბჭოთა პოეზია, მნათობი, 10, თბილისი.
რადიანი, შ. (1931). ლენინური ეტაპისათვის ლიტერატურის მეცნიერებაში, მნათობი, 9-10, თბილისი.
რადიანი, შ. (1935). სოციალისტური რეალიზმის პოეზიისათვის, მნათობი, 11-12, თბილისი.
ჩავლეიშვილი, ალ. (1935). ლიტერატურული სახის პრობლემები, მნათობი, 7-8, თბილისი.
წულუკიძე, ვ. (1938). ახალი ადამიანი ქართულ საბჭოთა პროზაში, მნათობი, 11, თბილისი.
ჯანელიძე, დ. (1937). ქართული საბჭოთა დრამატურგია, მნათობი, 10, თბილისი.

References:

- Asatiani, L. (1937). Kartuli sabch'ota p'roza. [Asatiani, L.]. Mnatobi, 10, Tbilisi.
Chavleishvili, al. (1935). Lit'erat'uruli sakhis p'roblemebi, [Literary Problems]. Mnatobi, 7-8, Tbilisi.
Janelidze, d. (1937). Kartuli sabch'ota dramaturgia, [Georgian Soviet Dramaturgy]. Mnatobi, 10, Tbilisi.
Tatarashvili, Ak'. (1936). Kartuli sabch'ota mts'erloba. [Georgian Soviet Literature]. Mnatobi, 2, Tbilisi.
Ist'oriuli ... (1933). Ist'oriuli dadgenilebis ts'listavze. [On the Anniversary of the Historical Resolution]. M natobi, 4, Tbilisi.
K'alandadze, l. (1936). Ch'eshmarit'eba da mkhat'vruloba. [Truth and Artistry]. Mnatobi, 1936, 8, Tbilisi.
K'oltsovi, m. (1935). Mts'erali da mk'itkhveli sabch'ota k'avshirshi, [Writer and Reader in the Soviet Union]. Mnatobi, 7-8, Tbilisi.
Nat'roshvili, g. (1931). Lit'erat'uris metsnierebis sak'itkhebi, [Literary Science Issues]. Mnatobi, 4, Tbilisi.
Nat'roshvili, g. (1933). Shesadzlebelia tu ara sotsialist'uri t'ragedia? [Is a Socialist Tragedy Possible?]. Mnatobi, 6-7, Tbilisi.
Radiani, sh. (1931). Leninuri et'ap'isatvis lit'erat'uris metsnierebashi, [For the Leninist Stage in the Science of Literature]. Mnatobi, 9-10, Tbilisi.
Radiani, sh. (1935). Sotsialist'uri realizmis p'oeziisatvis, [For the Poetry of Socialist Realism]. Mnatobi, 11-12, Tbilisi.
Ts'uluk'idze, v. (1938). Akhali adamiani kartul sabch'ota p'rozashi, [A New Person in Georgian Soviet Prose]. Mnatobi, 11, Tbilisi.
Vuertdebit... (1937). Vuertdebit milionebis dzlevamosil khmas. [We Join the Mighty Voice of Millions]. 1937,1-2, Tbilisi.
Zhghent'i, b. (1937). Lit'erat'uruli pront'is ideuri sits'mindisatvis, [For the Ideological Purity of the Literary Front]. Mnatobi, 6-7, Tbilisi.
Zhghent'i, b. (1937a). Kartuli sabch'ota p'oezia, [Georgian Soviet Poetry]. Mnatobi, 10, Tbilisi.